

บทสรุปผู้บริหาร

การเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ทางสังคมปัจจุบันส่งผลต่อวิถีการดำเนินชีวิตของบุคคลเป็นอย่างมากทั้งด้านการใช้ชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพ การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาจึงต้องใช้กลยุทธ์การสอนเพื่อผลิตบัณฑิตที่รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงและสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและตลาดแรงงาน การสร้างบัณฑิตให้มีคุณภาพเป็นทั้งคนดี คนเก่ง และดำรงชีวิตอย่างมีความสุข มีทัศนคติที่กว้างไกล มีความเป็นนักวิชาการและวิชาชีพที่มีความรู้ความสามารถและทักษะในสาขาที่ศึกษาอย่างลึกซึ้งสามารถประยุกต์ความรู้การปฏิบัติได้จึงเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะการจัดการศึกษาในสาขาพยาบาลศาสตร์ นักศึกษาจะต้องเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติควบคู่กันไป เพื่อให้สามารถนำความรู้จากทฤษฎีไปประยุกต์ในการปฏิบัติการพยาบาลได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมกับสุขภาพของบุคคลทุกช่วงวัยตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งวาระสุดท้ายของชีวิต บนพื้นฐานความเอื้ออาทร จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่นักศึกษาต้องรู้จักตนเอง เข้าใจความรู้สึกของตนเอง และผู้อื่น ควบคุมอารมณ์ของตนเองให้แสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม ตระหนักในบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบซึ่งเป็นมิติที่สำคัญของความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient) หากนักศึกษามีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ จะช่วยพัฒนาตนเองได้ดีในด้านการเรียนและการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

สำนักวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เห็นถึงความสำคัญของการเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ให้กับนักศึกษาโดยเฉพาะนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 เนื่องจากเป็นชั้นปีที่เริ่มเข้าสู่วิชาพื้นฐานวิชาชีพ มีกิจกรรมการทำงานกลุ่มร่วมกันมากขึ้น รวมถึงการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริงบนหอผู้ป่วย จึงจัดโครงการเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ให้กับนักศึกษาต่อเนื่องทุกปี แต่จากสถานการณ์การระบาดของโรค COVID-19 ทำให้การจัดกิจกรรมในรูปแบบเดิมมีข้อจำกัด ประกอบกับปัจจุบันสื่อมีลัดมีเดียและสื่อออนไลน์ต่าง ๆ บนอินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของนักศึกษามากขึ้น รวมถึงการนำสื่อดังกล่าวมาประยุกต์กับการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้การเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ให้กับนักศึกษาพยาบาลเป็นไปอย่างต่อเนื่องและเหมาะสมกับสถานการณ์และวิถีชีวิตของนักศึกษา คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ให้กับนักศึกษาพยาบาลโดยใช้สื่อมีลัดมีเดียปฏิสัมพันธ์ โดยนำแนวคิดการเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของกรมสุขภาพจิต (2550) มาเป็นกรอบในการพัฒนาโปรแกรมฯ ซึ่งครอบคลุมเนื้อหา 5 ประเด็นคือ การรู้จักอารมณ์ตนเอง การจัดการกับอารมณ์ของตนเอง การสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง การหยั่งรู้อารมณ์ของผู้อื่น และการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน โดยนักศึกษาสามารถเข้าไปศึกษาสถานการณ์ทำแบบฝึกหัดและอภิปรายเกี่ยวกับวิธีการเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของตนเองร่วมกับผู้จัดกิจกรรมและเพื่อนร่วมชั้นเรียนได้ในรูปแบบออนไลน์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์โดยใช้สื่อมัลติมีเดียต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล โดยการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ในระยะก่อนทดลอง (Pre-test) หลังทดลอง (Post-test) และระยะติดตาม 1 เดือน (Follow up)

สมมติฐานการวิจัย กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล 1 เดือน สูงกว่าก่อนการทดลองใช้โปรแกรมฯ และมีคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ระยะติดตาม 1 เดือน สูงกว่าหลังการทดลองใช้โปรแกรมฯ

ขอบเขตของการวิจัย การศึกษานี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research) แบบ 1 กลุ่มวัดก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตาม 1 เดือน ทำการศึกษาในกลุ่มประชากรคือ นักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 2 สำนักวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ปีการศึกษา 2564

รูปแบบการวิจัย การศึกษานี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research) แบบ 1 กลุ่มวัดก่อนและหลังการทดลอง

ลักษณะตัวอย่างหรือประชากรที่ทำการศึกษา การศึกษานี้เป็นการศึกษาในกลุ่มประชากรคือนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 สำนักวิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ปีการศึกษา 2564 ทำการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ตามเกณฑ์การคัดเข้าและเกณฑ์การคัดออก ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 111 คน และกำหนดอัตราการถอนตัวของกลุ่มตัวอย่าง (drop out) ไม่เกินร้อยละ 20

ผลการวิจัย พบว่าคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ของกลุ่มตัวอย่างหลังทดลองใช้โปรแกรมฯ และระยะติดตาม 1 เดือน สูงกว่าก่อนทดลองใช้โปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) และคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ระยะติดตาม 1 เดือน สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระยะหลังการทดลองใช้โปรแกรมฯ แต่ไม่มีความสัมพันธ์กันทั้งนี้เนื่องจากความฉลาดทางอารมณ์เป็นเรื่องของนิสัย การเปลี่ยนแปลงนิสัยต้องใช้เวลาในการฝึกปฏิบัติซ้ำๆ ตั้งแต่ 4-12 สัปดาห์ (เทิดศักดิ์ เดชคง, 2546) ในการศึกษาครั้งนี้ใช้ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติเพียง 4 สัปดาห์ แล้วประเมินความฉลาดทางอารมณ์ซ้ำในระยะติดตาม 1 เดือน ซึ่งในระยะเวลา 1 เดือนนี้กลุ่มตัวอย่างไม่ได้ปฏิบัติกิจกรรมใดๆ นอกจากนี้ช่วงเวลาดังกล่าวกลุ่มตัวอย่างต้องเผชิญกับการปรับตัวทั้งด้านการเรียนในรายวิชาชีพพยาบาลและสถานการณ์ระบาดของโรค COVID 19 ทำให้อาจเกิดความเครียดในระดับที่สูงขึ้นซึ่งส่งผลต่อการปรับตัวหลายด้านทำให้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (Chad, S. et. all, 2019)

สถาบันการศึกษาทุกระดับและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ให้กับเยาวชนสามารถนำโปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์นี้ไปเป็นพื้นฐานในการ

พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์แบบออนไลน์ซึ่งมีความเหมาะสมกับวิถีชีวิตของเยาวชนไทยปัจจุบันต่อไป

บทคัดย่อ

ความฉลาดทางอารมณ์เป็นความสามารถทางอารมณ์ที่ช่วยให้บุคคลดำเนินชีวิตได้อย่างสร้างสรรค์และมีความสุข การเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ให้กับนักศึกษาพยาบาลจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง การวิจัยกึ่งทดลองนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของผลของโปรแกรมการเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์โดยใช้สื่อมัลติมีเดียต่อการเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล เป็นการศึกษาในกลุ่มประชากรคือ นักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 2 จำนวน 111 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย โปรแกรมการเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์โดยใช้สื่อมัลติมีเดียต่อการเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาล แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล และแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา และสถิติ Repeated One way ANOVA

ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ของกลุ่มตัวอย่างหลังทดลองใช้โปรแกรมฯ และระยะติดตาม 1 เดือน สูงกว่าก่อนทดลองใช้โปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) และคะแนนเฉลี่ยความฉลาดทางอารมณ์ระยะติดตาม 1 เดือน สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยฯ ระยะหลังการทดลองใช้โปรแกรมฯ

ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมการเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์โดยใช้สื่อมัลติมีเดีย สามารถเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาพยาบาลให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้น จึงควรมีการสร้างเสริมความฉลาดทางอารมณ์อย่างต่อเนื่องควบคู่ไปกับการพัฒนา Soft skill ด้านอื่นๆ

คำสำคัญ โปรแกรมเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ สื่อมัลติมีเดียปฏิสัมพันธ์ ความฉลาดทางอารมณ์ นักศึกษาพยาบาล

Abstract

Emotional Intelligence (EI) is the ability to live creatively and happily. Promoting EI among nursing students is essential. This research was quasi-experimental. This study aimed to examine the effects of Emotional Intelligence Enhancement Programs using Multimedia on emotional Intelligence among nursing students. The second-year nursing students who enrolled in the academic year 2021 were recruited. The research instruments included the Emotional Intelligence promoting program, the personal data questionnaire, and the EI questionnaire. Data were analyzed using descriptive statistics and Repeated One way ANOVA.

The research found that the mean score of EI after receiving the program (post-test) and follow-up at four weeks was statistically higher than before (pre-test) at $p < .05$. Nevertheless, there was no statistically significant between the mean score of EI follow-up at four weeks and after receiving the program.

This research indicates that Emotional Intelligence Enhancement Programs using Multimedia could improve the EI of nursing students. EI promotion should be continued with the development of other soft skills.

Key words: Emotional Intelligence program, Emotional Intelligence, Interactive multimedia, Nursing student